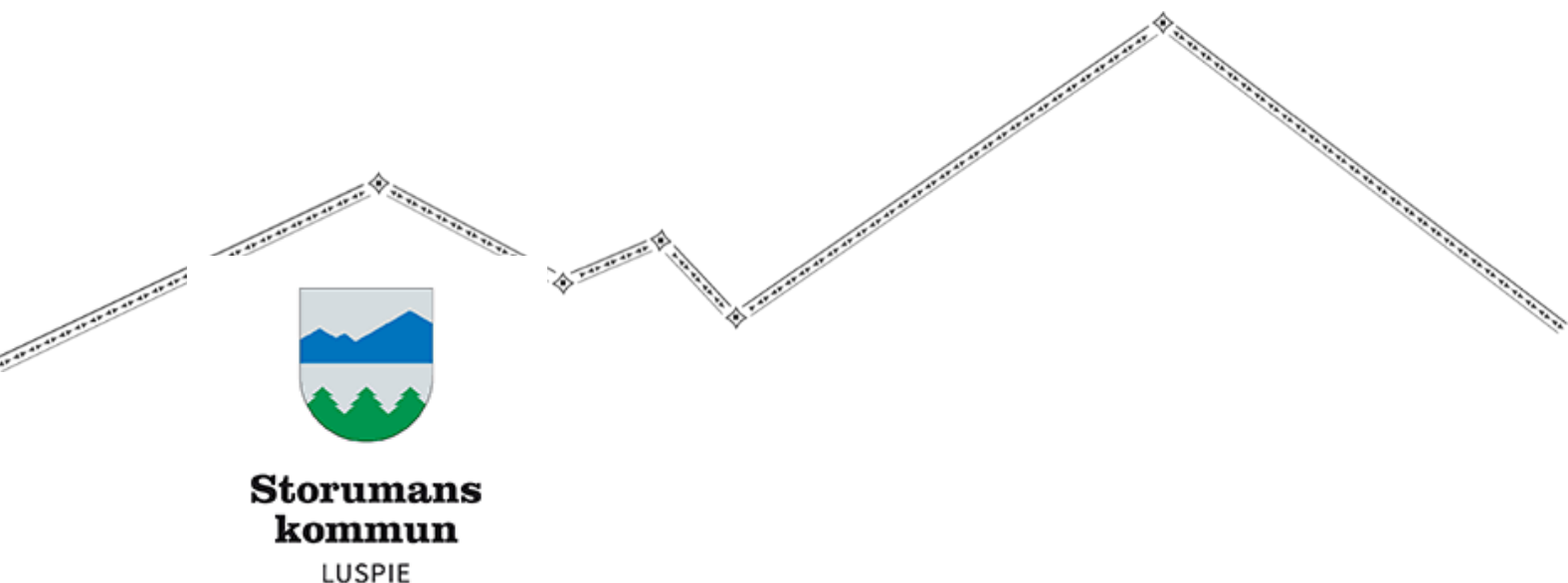

Minoritets- och samepolitisk handlingsplan för Storumans kommun

2023–2026

Antagen av Kommunfullmäktige 2023-09-26 § 102

Innehåll

1 Inledning

1.1 Regeringens minoritetspolitiska mål

1.2 Storumans kommuns skyldigheter för samer enligt LoNM

1.3 Storumans kommuns skyldigheter för övriga nationella minoriteter enligt LoNM

2 Bakgrund

3 Det samiska språket

3.1 Språksituationen inom Storumans kommun

4 Samer i Storumans kommun

4.1 Samer och samisktalande

4.2 Sameföreningar

4.3 Samebyar

5 Mål för Storumans kommun som samisk förvaltningskommun

5.1 Inflytande och delaktighet

5.2 Rätten att få använda samiska hos myndigheter

5.3 Gränsöverskridande samverkan

5.4 Samisk förskoleverksamhet

5.5 Modersmålsundervisning och integrerad samisk undervisning

5.6 Samisk äldreomsorg

5.7 Utbildnings- och informationsinsatser

5.8 Revitalisering av det samiska språket

5.9 Aktivt synliggörande av de nationella minoriteterna

5.10 Kultur

6 Prioriteringar och arbetsfördelning

7 Finansiering

8 Uppföljning och åiterrapportering

1. Inledning

Enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (LoNM) ska det allmänna främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Samerna är en av Sveriges fem nationella minoriteter och omfattas bland annat av Sveriges åtagande enligt Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter. Samerna har dessutom en särställning som urfolk, det enda kvarvarande ursprungsfolket i Europa.

Storumans kommun är förvaltningsområde för samiska sedan 1 januari 2010. Den 1 januari 2019 skärptes lagen och ställer nu högre krav på kommunernas arbete med att uppfylla de nationella minoriteternas rättigheter.

Denna handlingsplan innehåller riktlinjer för kommunens arbete att uppfylla de nationella minoritetspolitiska övergripande målen och förvaltningens inriktning. Handlingsplanen ska fungera som ett verktyg i det dagliga och långsiktiga arbetet för att uppfylla de rättigheter som de nationella minoriteterna har för såväl politiker, kommunanställda och personer från minoritetsgrupperna. om förvaltningsområde ska kommunen anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete samt är skyldiga att på begäran lämna uppgift om dessa mål och riktlinjer till uppföljningsmyndigheten.

Inom förvaltningsområdet för samiska har den enskilde rätten att använda samiska vid muntliga och skriftliga kontakter med kommunen. När så efterfrågas ska kommunen erbjuda plats inom förskoleverksamhet och äldreomsorg där hela eller väsentlig del av verksamheten bedrivs på samiska. Lagen har även ett särskilt fokus på barns utveckling av kulturell identitet och deras möjligheter att använda sina minoritetsspråk. För att uppnå de minoritetspolitiska målen krävs att kommunens olika delar samarbetar och att arbetet integreras i kommunens olika uppdrag. Minoritetspolitiken ska genomföras tillsammans med nationella minoriteter och därför är inflytande och delaktighet ett fundament för hela politikområdet och samråd ska därför hållas regelbundet med minoriteterna.

1.1 Regeringens minoritetspolitiska mål

- Stärka de nationella minoriteternas egenmakt och inflytande
- Främja bevarande av de nationella minoritetsspråken
- Motverka diskriminering och utsatthet
- Säkerställa en bättre efterlevnad av Europarådets ramkonvention och minoritetsspråkskonventioner

1.2 Kommunens skyldigheter för samer enligt LoNM

- Informera samer om deras rättigheter
- Främja och skydda samernas språk och kultur
- Ge samerna inflytande i frågor som berör dem
- Samråda med representanter för den samiska befolkningen
- Ge möjlighet att använda samiska i kontakt med kommunen
- Erbjuder förskoleverksamhet helt eller en väsentlig del på samiska
- Erbjuder äldreomsorg helt eller en väsentlig del på samiska
- Kommunen ska informera den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna till sådan service och omvårdnad.

- Synliggöra samernas språk och kultur
- Anta mål och riktlinjer för sitt arbete och dessa ska på begäran kunna lämnas ut till den myndighet som har uppföljningsansvar för lagen

1.3 Kommunens skyldigheter för övriga nationella minoriteter enligt LoNM

- Informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter
- Skydda och främja de nationella minoritetsspråken
- Främja möjligheterna att behålla och utveckla sin kultur
- Ge inflytande i frågor som berör dem och så långt som möjligt samråda med nationella minoriteter

Från och med 2024-03-01 kommer *Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket* också att börja gälla för kommuner.

2. BAKGRUND

De nationella minoriteternas rättigheter utgör en integrerad del av det internationella ramverket till skydd för de mänskliga rättigheterna. Det internationella ramverket för skyddet av de mänskliga rättigheterna tar sin utgångspunkt i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från 1948.

Den svenska minoritetspolitikens mål är att ge skydd för de nationella minoriteterna och att stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja minoritetsspråken så att de hålls levande. I februari 2000 ratificerade Sverige Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (ramkonventionen) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (minoritetsspråkskonventionen). I samband med Sveriges ratificering infördes minoritetspolitiken som politikområde inom den svenska stadsbudgeten.

Samer, romer, judar, sverigefinnar och tornedalingar erkändes som nationella minoriteter. De nationella minoritetsspråken är samiska (alla varieteter), romani chib (alla varieteter), jiddisch, finska och meänkieli (alla varieteter). Staterna som tillträtt konventionen åtar sig vidare att erkänna att den som tillhör en nationell minoritet har rätt att fritt använda sitt minoritetsspråk privat och offentligt, såväl muntligt som skriftligt. Myndigheter ska särskilt främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem och anpassa formerna för detta till deras förutsättningar.

Samerna har även en särställning i egenskap av urfolk i Sverige och i regeringsformen 2010 erkändes samernas särskilda ställning i Sverige konstitutionellt. I det första kapitlet i grundlagen stadgas att det "samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas". 2017 bedömdes Sveriges internationella åtaganden om de nationella minoriteternas rättigheter inte i tillräcklig grad ha omvandlats till praktiska resultat i vardagen och i vissa fall inte heller på ett korrekt sätt införlivats i svensk rätt. Från 1 januari 2019 trädde därför den nya minoritetslagen i kraft.

3. DET SAMISKA SPRÅKET

Samiska tillhör den finsk-ugriska språkfamiljen. Samiskan indelas i tre huvudspråk och de i sin tur i nio varieteter. Huvudspråken är östsamiska, centralsamiska och sydsamiska. Östsamiska varieteter talas på Kolahalvön i Ryssland. Centralsamiskans varieteter talas i Finland, Norge och Sverige och sydsamiska varieteter talas i Norge och Sverige. I Sverige talas nordsamiska, lulesamiska och pitesamiska som hör till den centralsamiska huvuddialekten, samt umesamiska och sydsamiska. Gränserna mellan språken är inte skarpa.

3.1 Språksituationen i Storumans kommun

Storuman ligger inom umesamiskt och sydsamiskt språkområde, vilket i stora drag omfattar södra Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, delar av Härjedalen och Dalarna samt motsvarande områden på norsk sida. Inom kommunen förekommer även lulesamiska och nordsamiska. Nordsamiska är det språk som talas av flest samer i Sverige. Under 1930-talet kom nordsamisktalande familjer till Storumanområdet som en följd av statens tvångsflyttningar av renskötarfamiljer från Karesuandoområdet.

I Storumans kommun är ume-, syd-, lule- och nordsamiska hotade språk då det finns få modersmålstalare och få samiska arenor. Situationen har uppkommit på grund av den språkpolitik som förts i Sverige under framför allt 1900-talets första hälft. Den språkliga kedjan mellan generationerna är i många fall bruten eller försvagad.

I Tärnaby finns en av fem sameskolor i Sverige. Här erbjuds i dagsläget undervisning i sydsamiska och nordsamiska för barn på förskola och förskoleklass till och med årskurs sex. I Tärnaby har det också med jämna mellanrum genomförts språkbad eller språk dagar som arrangerats av föreningar, projekt med samarbete bland annat av Språkcentrum i Tärnaby och sameskolstyrelsen. Sametingets språkcentrum har en avdelning i Tärnaby som arbetar med revitalisering och för att stärka samiskans position i samhället.

4. SAMER I STORUMANS KOMMUN

4.1 Samer och samisktalande i kommunen

Antalet samer i Storumans kommun som är registrerade i röstlängden till Sametinget har vid de senaste valen legat omkring 400 personer. Eftersom alla samer inte registrerat sig i röstlängden, och att barn under 18 år inte heller finns med, är det faktiska antalet samer i Storumans kommun betydligt högre.

4.2 Sameföreningar

Dearna sámienseäbrrie/Tärna sameförening

Föreningen bildades 1904 en av de äldsta sameföreningarna i Sverige och Sápmi. Föreningen arbetar med kulturella frågor med syfte att öka intresset och kunskap om den samiska kulturen. Tärna sameförening är i dagsläget vilande.

Dearna

Dearna är en idrottsförening med målet att främja hälsa hos medlemmarna, där mötesplatsen inte alltid behöver vara i idrottssammanhang utan även sammanhang där välmåendet kan växa när kultur och språk möts.

Álgguogáhtie - Umesamer i samverkan

Föreningen *Álgguogáhtie* är en lokalt och regionalt verksam förening som arbetar för att främja umesamiskans språkliga utveckling, stödja språklig och kulturell identitet med förankring i det umesamiska området samt företräda umesamiska intressen. Föreningen är aktiv i att revitalisera umesamiskan och deltar i arbete med texter och läromedel som används i kurser på olika nivåer från förskola till universitet.

Vaapsten sijte

Föreningens syfte är att tillvarata Vaapstens ursprungssamers kulturella, sociala, ekonomiska, rättsliga och juridiska intressen, i enlighet med artikel 27 i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter.

Vadtejen saemiej sijte

Föreningen bildades genom Organisationen De differentierade Samernas Storumangrupp 1967 dit många kommit. Sedermera ändrades föreningens namn till Storumangruppen och 1978 bytte föreningen namn till Vadtejen Saemiej Sijte. Detta namn står för flyttningsvägen efter vattendelaren och över Stöttingfjället och medlemmarna finns därför från fjäll till kust. Föreningen arbetar främst med att i samarbete med Vaapsten Sijte synliggöra kultur och språk.

Aejlies

Aejlies – samiskt centrum i Tärnaby är ett kulturcentrum och samiskt museum under utveckling, genomsyrat av samisk norm. Aejlies är en mötesplats, ett samiskt museum, ett konstresidens, ett "showroom" och en kreativ nod för skapande. Storumans kommun har varit aktivt drivande i processen för att etablera Aejlies genom ett flertal utvecklingsprojekt sedan 2015.

Aejlies har etablerats i egna lokaler i Tärnaby och bedriver en expanderande verksamhet. Centret organiserar kurser, publika program, utställningar och samverkar med samiska organisationer, konstnärer och kulturarbetare.

SeniorSamerna

Föreningen vill verka för att en revitalisering av det umesamiska minoritetsspråket även innefattar de seniora samerna. Föreningen ska erbjuda samtalsformer i en varierad samisk miljö där man lär sig det umesamiska språket och samtidigt tar del av våra förfäders sätt att leva och bo. Kursverksamheten ska bygga på beprövad vetenskap, pedagogik och vara anpassade för alla som vill lära sig umesamiska med studier anpassade för seniorers förutsättningar.

4.3 Samebyar

Samebyar är en ekonomisk och administrativ sammanslutning som regleras i rennäringslagen. Det finns 51 samebyar i Sverige inom renskötselområdet som sträcker sig från Idre i Dalarna i söder till Könkämä och Treriksröset i norr. I Storumans kommun verkar två av sju samebyar i Västerbottens län.

Ubmejen tjeälldie

Ubmejen tjeälldie är en benämning på ett sammanhängande renbetesområde och samebyns liv med renen, Mijjen jieleme. Det är den tredje fjällsamebyn norrifrån räknat i länet. Ubmejen tjeälldies arbete bedrivs och sträcker sig från gränstrakterna mot Norge i fjällen längs Umeälvens båda sidor mot svenska kustlandet i öster mot Bottenviken.

Vapstens sameby

Vapstens sameby är den fjärde fjällsamebyn norrifrån räknat inom Västerbottens län. Samebyn har sina åretruntmarker ovan odlingsgränsen inom Storumans och Vilhelmina kommuner. Samebyns vinterbetesmarker omfattar Lycksele, Vindelns, Bjurholms, Vännäs, Umeå och Nordmalings kommuner.

5. STORUMANS KOMMUNS HANDLINGSPLAN

Den samiska kulturen är en tillgång som berikar Storumans kommun, både historiskt sett och i dagsläget och i framtiden. Ett stort antal personer och företag har sin utkomst från rennäring och den samiska kulturen. Dessutom skapar rennäringen arbetstillfällen och inkomster till andra verksamheter inom kommunen. Det finns ett värde för kommunen att främja och utveckla det samiska språket och de samiska näringarna, utöver den skyldighet som åligger enligt LoNM.

5.1 Inflytande och delaktighet för samer

Minoritetspolitiken ska genomföras tillsammans med nationella minoriteter och därför är inflytande och delaktighet ett fundament för hela politikområdet. Kommuner, region och övriga myndigheter bör därför anpassa inflytandeformerna efter vad som är bäst för varje situation. Det centrala är att inflytandeformerna syftar till att åstadkomma delaktighet i beslutsprocessen så att de nationella minoriteternas förutsättningar och behov ska kunna beaktas och tillgodoses. Förvaltningsmyndigheten bör samråda i ett skede där det fortfarande finns möjligheter att påverka ett kommande beslut. Att endast informera nationella minoriteter om beslut eller åtgärder är inte tillräckligt.

Mål

Kommunens samiska befolkning ska känna sig delaktig och möjlighet att påverka i frågor som berör dem. Storumans kommun ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för den samiska befolkningen i sådana frågor.

Åtgärder

- Upprätta fasta rutiner för samråd mellan kommunen och den samiska befolkningen.
- Inarbete rutiner och strukturer för samråd i kommunens förvaltningar.
- Systematiskt genom konsekvensanalyser i större beslutsfrågor som berör samer.
- Hitta former för samråd med barn och unga i sådana frågor som berör dem. Detta kan ske genom att de unga söks upp i sin egen miljö, till exempel i skolan, via modersmålsundervisningen, på sociala medier eller via fritidsgårdar och intresseföreningar.

Ansvariga

Kommunstyrelsen.

5.2 Rätten att använda samiska hos myndigheterna

Enskilda har rätt att använda samiska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med kommunen i ärenden i vilka den enskilde är part eller ställföreträdare för part, om ärendet har anknytning till förvaltningsområdet. Om den enskilde använder samiska i ett sådant ärende är kommunen skyldig att ge muntligt svar på samma språk. Om minoritetsspråkstalande personal inte finns på myndigheten ska rutiner utarbetas som innebär att tolk kan ordnas med relativt kort varsel. I myndighetens lokaler, hemsidor och annat informationsmaterial ska det framgå att service kan ges på minoritetsspråk.

Mål

Att Storumans kommun ska upprätta fungerande rutiner för att tillgodose samernas rätt att använda samiska i kontakter med kommunen.

Åtgärder

- Informera personal och allmänhet om Lagen om Nationella Minoriteter 2009:724
- Utfärda rutiner och information så att kommunens kundtjänst och övrig personal vet hur de hanterar frågorna.
- Utfärda rutiner för att anlita auktoriserade tolkar alternativt att anlita samisktalande personal inom kommunförvaltning alternativt utanför kommunen.
- Ett långsiktigt arbete med att öka kompetensen i språken för att åtgärda den eventuella bristen på utbildad personal.
- Samiska bör ses som merit vid anställning om det kan antas att individen kommer att arbeta med samisk befolkning eller på annat sätt arbeta med samiska språket inom förvaltningen.

Ansvariga

Kommunstyrelsen.

5.3 Gränsöverskridande samverkan

Det samiska samhället har helt andra gränser och områdesindelningar än indelningen i stat, län och kommun. Att samverka över kommun-, läns- och riksgränser kan därför ge stora ekonomiska och praktiska fördelar.

Mål

Storumans kommun ska aktivt verka för samarbete med andra förvaltningskommuner (både på svensk och norsk sida) och med andra samarbetspartners med intressen inom minoritetspolitik, för samordningsvinster och utbyte av åtgärdsförslag mot gemensamma mål.

Åtgärder

- Att utveckla och aktivt verka för samarbete med andra förvaltningskommuner, på svensk och norsk sida.
- Att hitta samarbetsformer för samordning av information och utbildningsinsatser samt samordna kulturaktiviteter.
- Att undersöka möjligheter till samarbetsformer med förvaltningskommuner och Region Västerbotten angående samiska tolkar.

Ansvariga

Kommunstyrelsen, fritids-, kultur- och utbildningsnämnden.

5.4 Samisk förskoleverksamhet

Kommunen har skyldighet att erbjuda barn vars vårdnadshavare begär det möjlighet att få förskoleverksamhet där hela eller en väsentlig del av verksamheten bedrivs på samiska.

Mål

Storumans kommun ska aktivt verka för att samiska barn får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål. Förskoleverksamheten utgör ett värdefullt och kraftfullt verktyg i revitaliseringsarbetet.

Det finns i kommunen i Tärnaby en sameskola med förskoleverksamhet där kommunen kan samarbeta och jobba för att arbeta med öppen förskola.

Åtgärder

- Verka för att utöka det samiska språkstödet på förskolor där samiska barn är inskrivna.
- Samråda med föräldrar om den samiska verksamhetens organisering.
- Verka för att finna lämpliga lärare med goda kunskaper i samiska alternativt modersmålstalare som kan delge både språk och kultur.
- Skapa samiska miljöer på förskolor i kommunen främst där samiska barn är inskrivna.
- Uppmärksamma samiska mattraditioner och erbjuda samisk mat inom förskola.
- Naturligt integrera samisk kultur och traditioner i verksamheten.
- Förskolan ska fram mål och riktlinjer i sin verksamhet, gärna i samverkan med Sameskolan.
- Främja samarbete mellan kommunens förskolor och samiska förskolan.
- Tillsammans med företrädare för samiska organisationer finna former för att erbjuda utbildning i samiska språk.
- Kunskaper i samiska och övriga nationella minoritetsspråk ska anges som en merit i platsannonser.

Ansvariga

Fritids-, kultur- och utbildningsnämnden.

5.5 Modersmålsundervisning och integrerad samisk undervisning

Enligt skollagen har alla barn och unga med ett annat modersmål än svenska rätt till modersmålsundervisning i grund- och gymnasieskolan. Barn med samiska som modersmål ska få modersmålsundervisning även om det bara finns en elev som ska ha det och även om språket inte används som dagligt umgängesspråk i hemmet. Kommunen ansvarar för att det finns modersmålsundervisning för dem som begär det samt bekosta det.

Mål

Storumans kommun ska verka för att det samiska språket, de samiska normerna och samiska kulturen ska bli en naturlig del av skolverksamheten där samiska elever undervisas och där varje elev har kunskaper om samer som urfolk och nationella minoriteters kultur, språk,

religion och historia. Kommunen ska arbeta för att teckna avtal med Sameskolstyrelsen om integrerad samisk undervisning.

Åtgärder

Specifikt för samiska elever

- Skolan ska ta fram mål och riktlinjer för sin verksamhet för ansvaret enligt LoNM.
- Säkerställa att det finns lärare med goda kunskaper i samiska, och om lärare med adekvat utbildning saknas överväga distansundervisning.
- Verka för samarbeten med sameskolstyrelsen och andra sameskolor för att samverka kring temaveckor för samiska elever.
- Främja samarbeten mellan skolor i kommunen, sameskolor/samisk integrering (både på svensk och norsk sida) för att stärka elevers språkutveckling och kulturella identitet.
- Medverka till att eleven får tillgodogöra sig traditionell kunskap på annan plats än skolan.

För alla elever

- Sörja för att varje elev har kunskap om de nationella minoriteternas kultur, språk, religion och historia.
- Naturligt synliggöra och integrera samisk kultur och traditioner i verksamheten.
- Verka för att anordna information och utbildning för lärare och integrera samisk kultur och historia i den ordinarie skolverksamheten. Syftet är att med ökad kunskap minska fördomar bland personal och elever.

Ansvariga

Fritids-, kultur- och utbildningsnämnden.

5.6 Samisk äldreomsorg

Rätten att använda samiska inom äldreomsorg är betydelsefull av flera skäl. Främst handlar det om att göra sig förstådd och kommunicera med personalen. Det är viktigt av den anledningen att det språk som man senast lärt sig kan försvinna med åldern medan kunskaper i modersmål består. Att vistas i en miljö där personal och boende talar ens modersmål och har gemensamma erfarenheter kan betyda mycket för den som är äldre och kanske sjuk. I detta sammanhang är inte bara språket utan också de kulturella värdena viktiga.

Mål

Storumans kommun ska erbjuda alla, oavsett etnisk tillhörighet, en värdig och trygg omsorg på ålderns höst. Kommunen ska sträva efter att samiska brukare av äldreomsorgen ska erbjudas möjlighet till samisktalande personal samt samiska kulturella inslag.

Åtgärd

- Omsorgsnämnden ska fram mål och riktlinjer för sin verksamhet enligt LoNM.
- Beakta kunskaper i samiska och övriga nationella minoritetsspråk vid nyrekryteringar. Kunskaper i nationella minoritetsspråk ska anges som en merit i platsannonser.
- Erbjudna traditionell samisk mat.
- De äldre brukarna ska ha tillgång till nyheter på samiska (radio och TV).
- Införskaffa samiska tidningar/böcker till äldreboende med samiska brukare.
- Anordna samiska kulturella aktiviteter.
- Samverka med svenska kyrkan för att anordna gudstjänster med samiska inslag.

- Utveckla rutiner för att identifiera brukare som vill bli bemötta på samiska.
- Iordningställa översättningspennor och språkstöd till personalen.
- Köpa in små ordböcker till personalen.
- Verka för minoritetsprofilerad äldreomsorg
- Erbjud personalen utbildning i samisk kultur och samiska språk.
- Inrätta träffar för äldre samer, utanför äldreomsorgen, i kommunen i syfte att ta reda på deras behov och önskemål.

Ansvariga

Omsorgsnämnden.

5.7 Utbildnings- och informationsinsatser

Kunskapen och medvetenheten om minoritetspolitikens målsättningar måste öka bland lokala beslutsfattare, tjänstemän och de nationella minoriteterna. För att den enskilde ska kunna hävda sina rättigheter måste ansvariga tjänstemän på lokal, regional och nationell nivå vara tillräckligt insatta i rättighetslagstiftningen och informera allmänheten om gällande regler.

Mål

Storumans kommun ska aktivt verka för att kommunens personal, politiker, samer och den breda allmänheten ska vara medvetna om de lagstadgade rättigheter som LoNM innebär.

Åtgärder

- Kontinuerligt informera och utbilda kommunens personal och politiker om samernas samt de andra nationella minoriteternas rättigheter och kommunens skyldigheter.
- Genomföra utbildningsinsatser som syftar till att öka kunskap om samernas språk och kultur.
- Anordna seminarier/temadagar om nationella minoriteter för kommunens anställda, politiker och allmänheten.
- Tillhandahålla aktuell information på samiska och svenska samt arbeta med förbättringar på hemsidan, kommunens sociala medier, annonsering och trycksaker.

Ansvariga

Kommunstyrelsen.

5.8 Revitalisering av det samiska språket

Samiskan är ett hotat språk men det finns goda förutsättningar att vända den negativa utvecklingen under förutsättningen att aktiva revitaliseringsåtgärder omedelbart sätts in.

Mål

Storumans kommun ska verka för att främja och synliggöra de samiska språken. Majoritetssamhället ska bidra till minoritetsspråkens överlevnad och utveckling genom att skapa ett språkbevarande klimat samt bistå med konkreta verktyg för revitaliseringen.

Åtgärder

- Stimulera språkrevitaliseringsinsatser till samer som har samiska som ett tyst språk.
- Stimulera till att den som tillhör en nationell minoritet ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda sitt minoritetsspråk.

- Främja språkrevitaliserande insatser, till exempel språkbud och språkkurser.
- Främja samiska alfabetiseringsinsatser (insatser för att stärka vuxna samers läs- och skrivkunnighet).
- Synliggöra det samiska språket för att höja dess status.
- Kunskaper i samiska ska ses som en merit i olika sammanhang.

Ansvariga

Kommunstyrelsen, fritids-, kultur- och utbildningsnämnden.

5.9 Aktivt synliggörande av samerna och de övriga nationella minoriteterna

De nationella minoriteterna och detta kulturarv ska synliggöras i samhället. Det påverkar majoritetsbefolkningens förståelse för grupperna och deras situation och stärker minoriteternas möjligheter att värna sina språk och kulturer.

Mål

Storumans kommun ska aktivt arbeta för att synliggöra och sprida information om samer, de samiska språken och den samiska kulturen som en del i vårt samhälle.

Åtgärder

- Fortlöpande arbeta med skyltningar på samiska på offentliga platser.
- Anordna/stödja samiska kulturevenemang som utvecklar och synliggör det samiska språket, kulturen och traditionen.
- Seminarier och temadagar om nationella minoriteter för allmänheten och kommunanställda.
- Kontinuerligt informera om minoritetslagstiftningen – d.v.s. kommunens skyldigheter och samernas rättigheter – internt inom kommunförvaltningen, för politiska organisationer, samer och allmänheten.

Ansvariga

Kommunstyrelsen.

5.10 Kultur

Storumans kommun ska i nära samarbete med lokala föreningar och organisationer erbjuda ett kulturutbud för barn och vuxna med förankring i bygdens traditioner och historia. Kommunen ska främja och uppmärksamma den samiska kulturen via olika kulturella uttrycksmedel.

Mål

Ett ökat samiskt kulturutbyte för att synliggöra och öka kunskap om samisk kultur.

Åtgärder

- Samarbeta med Aejlies – samiskt centrum i Tärnaby.
- Skapa flera samiska mötesplatser som främjar den samiska kulturen.
- Ta initiativ till och stimulera samiska kulturarrangemang.

Ansvariga

Kommunstyrelsen, fritids-, kultur- och utbildningsnämnden.

6. Prioriteringar och arbetsfördelning

Det krävs många insatser och samarbete för att till fullo kunna möta de nationella minoritetspolitiska målen och följa lagstiftningen. Storumans kommun har en minoritetssamordnare och en samrådsgrupp som är rådgivande inom alla berörda frågor och verksamheter, samt lägger förslag till budget och yttrar sig över projektansökningar om minoritetsspråkmedel. Minoritetssamordnaren är organisatoriskt placerad inom kanslienheten.

Samrådsgruppen består av representanter från sameföreningar och samebyar samt ordförande som utses av kommunstyrelsen, förvaltningschef för fritids-, kultur- och utbildningsnämnden, förvaltningschef för omsorgsnämnden och kanslienhetens utredare. Gruppen ska sammanträda fyra gånger per år.

Kommunens minoritetspolitiska arbete ska vara dynamiskt och denna handlingsplan ska vara ett levande dokument. Kommunens minoritetspolitiska mål och riktlinjer ska även integreras i kommunens ordinarie styrdokument, såsom verksamhetsplaner och strategiska planer.

Prioriterade utvecklingsinsatser

- Språkrevitaliseringsinsatser i samarbete med Samiskt språkcentrum.
- Skapa samiska mötesplatser, till exempel språkcaféer och kulturevenemang.
- Språkinsatser till förskola och äldreomsorg.
- Ökade möjligheter för samråd och dialog med ungdomar.
- Identifiera och analysera hur kommunen ska hantera behovet av samisktalande personal på förskola och inom äldreomsorg.
- Synliggörande av det samiska språket och den samiska kulturen.
- Kunskapshöjande insatser till kommunanställda, politiker, samer och allmänheten.
- Skapa nätverk med andra samiska förvaltningskommuner
- Beakta kunskaper i samiska och övriga nationella minoritetsspråk vid nyrekryteringar, kunskaper i nationella minoritetsspråk ska anges som en merit i platsannonser.
- Fortsätta utveckla samarbetet med Aejlies - samiskt centrum i Tärnaby.

Långsiktiga mål

Det långsiktiga målet är att vända språkprocessen så att vi har ett levande samiskt språk och att kommunen till fullo kan möta lagens krav, vilket innebär:

- att Storumans kommun har många samisktalande
- att enskilda använder de samiska språken vid muntliga och skriftliga kontakter med förvaltningsmyndigheter där ärendet helt eller delvis sammanfaller med minoritetsspråkens förvaltningsområde
- att det finns tillgång till personal med kunskaper i minoritetsspråken
- att kommunen kan erbjuda barn- och äldreomsorg som bedrivs helt på minoritetsspråken om någon inom förvaltningsområdet önskar detta
- att arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk blir en naturlig del inom kommunens alla verksamheter.

7. Finansiering

Kommunen erhåller årligen ett statsbidrag på 660 000 för de merkostnader som lagstiftningen medför. Statsbidraget är oförändrat sedan införandet 2010. Kostnader som orsakas kommunala verksamheter enligt annan lagstiftning, till exempel angående modersmål i skollagen och socialtjänstlagen, ska inte belasta statsbidraget från den samiska förvaltningen.

8. Uppföljning och återslag

Kommunen ska årligen rapportera arbetet till Sametinget, som tillsammans med Länsstyrelsen i Stockholm har regeringens uppdrag att följa upp tillämpningen av LoNM.

Kommunens förvaltningar ska årligen redovisa efterfrågan av samisktalande insatser samt genomförda insatser i verksamheten enligt sina uppsatta mål.